

CSEPELI GYÖRGY

A barangoló

Az elmúlt év egy szombat délelőttjén tucatnyi magyar társadalomkutató jött össze a hajdani Társadalomtudományi Intézet tanácsstermében. Az Intézet egykori munkatársa, a magyar társadalomtudomány korán elhunyt kiemelkedő alakja, Papp Zsolt emlékére szerveződött az összejövetel. Előre elkészített előadások, rögtönzött felszólalások hangzottak el, melyek mindegyikét eleven vita, jó hangulatú beszélgetés követt.

A szavak nem tűntek el, hiszen a Magyar Rádió felvételt készített, s talán nem esztelen remény abban hinni, hogy lesz idő, amikor műsor is lesz e szombat délelőtti eseményből. Papp Zsolt tud várni.

A Politikatudományi Szemle magára vállalta, hogy közölje az írásos előadásokat, melyek magukért beszélnek, bevezetőt aligha igényelnek. E bevezetőben inkább a hangulatról írnék, mely a szó platóni értelmében vett szimpózium résztvevőiben kialakult és rögzült.

Bár testében halott barátunk és munkatársunk emlékének jegyében szerveztük a beszélgetést, az első pillanattól fogva nyilvánvaló volt, hogy Zsolt köztünk van.

Köztünk volt elsősorban a módszer okán. Az előadott gondolatok szigora nyitott és bekapcsolódásra fogékony érvelésmóddal társult. Köztünk volt a téma okán. Az előadások – egy kivétellel – a német és a magyar szellemi kölcsönhatás tájain cserkészték, hűen a nagy Barangoló által felskiccelt szellemi térképvázlathoz. Köztünk volt a sokféle szellemi látószög jelenléte, a különböző tudományos paradigmák békés együttélése okán. És végül, de nem utolsósorban, köztünk volt mint tükörkép, szeretetben annyiszor megsokszorozódva, ahányan ott ültünk a tanácskozásteremben. Mindannyiunkban él egy Papp Zsolt, aki mindenkiben más. Barát, munkatárs, tanár, televíziós személyiség, ivócimbora, az utolsó magyar literary gentleman.

Képtelen vagyok emlékezni rá. Aznap jelent meg Barangolások című posztumus válogatása, melynek sorai, miként életében megjelent művei is, éppúgy élnek, s élni fognak, míg lesz magyarul szóló társadalomtudomány. Mintha csak elutazott volna.

Talán tényleg csak elutazott. Időközben szörnyek ébredtek életre, örökre halottnak hitt tetszhalottak támadtak föl, cáfolván azt a naiv hitet, hogy halad előre a világ, maga alá gyűrve mindazt, amiről úgy gondoljuk, hogy rossz, gonosz, elviselhetetlen. Kiderült, hogy nemcsak a jó, hanem a rossz is örök életű a szellemben, és a harc e két, egymástól élesen sosem elkülönülő princípium között sem ér véget.

A harc persze torzít, s mi, mint Zsolt is, békét akarunk. Gondolkozunk, írunk, kutatunk, várjuk vissza az eltávozottakat, akikről ugyan tudjuk, hogy találkozni velük csak ott fogunk, ahonnan még nem tért vissza utazó, de ugyanakkor azt is tudjuk, hogy el nem tűnhetnek.

Csillag minden szellem, melynek izzó teste kihül és elenyészik, de fénye szakadatlanul hull ránk. Hol nagyobb, hol kisebb a fény, csak tőlünk, élőktől függ, hogy mennyit látunk meg belőle.